

Din sumar:

	Școlarizarea copiilor cu nevoi speciale ca o provocare	2
	Cheamă taxiul în limba română!	4
	ONU despre tortură și sclavie.....	6
	Două lumi diferite încearcă să conviețuiască sub același acoperiș	10
	O nouă-veche caracatiță: mafia „certificatelor de invalid”	13
	Nu suntem mai inapți decât alții	16
	Ajutați de colegi și profesori, discriminați în stradă. Studenții străini din Republica Moldova se plâng că sunt marginalizați	18

Școlarizarea copiilor cu nevoi speciale ca o provocare

(RADIO EUROPA LIBERĂ, 07.11.2011)

Problemele încep chiar la intrarea în instituții, unde nu există rampe pentru scaune rulante.

Cornelia COZONAC

Până nu demult sistemul educațional din Republica Moldova avea o singură soluție pentru copiii cu nevoi speciale – instituțiile rezidențiale, care îi izolau de familie și comunitate. Altfel zis, îi ascundeau de ochii lumii. De doi ani lucrurile au început să se schimbe, numai că părinții care aleg să-și înscrie copiii la o școală din comunitate au de înfruntat mai multe bariere. Problemele încep

chiar la intrarea în instituții, unde nu există rampe pentru scaune rulante. Alte provocări, și mai grave, îi așteaptă pe părinți și copii în interior, unde găsesc de multe ori un mediu neprietenos, cadre didactice și directori care refuză să școlarizeze copiii cu nevoi speciale.

Directoarea Centrului „Speranța”, Lucia Gavriliță, care este și mamă a doi copii cu nevoi speciale, spune că deși eforturile Ministerului Educației pentru ameliorarea situației copiilor cu dizabilități în ultimi ani sunt tot mai vizibile, totuși pentru a asigura pe deplin dreptul la educație acestor categorii de copii este necesară o implicare mult mai largă a statului:

„Dacă nu sunt sprijiniți copiii, fie că acestea sunt căile de acces, fie că acestea sunt niște tehnici de asistență pentru copiii hipocuzi sau copiii, care au probleme de vedere, fie că acesta este un cadru didactic de sprijin sau un serviciu de kinetoterapie. Fără aceste servicii adiționale, calitatea educației pentru acești copii o să lase de dorit. Nu ne dorim o incluziune unde copilul să fie pus în ultima bancă, fie într-o bancă unde nu are lumină sau, cum s-a întâmplat în cazul nostru de câteva ori, copilul să fie uitat atunci când elevii trec dintr-un cabinet în altul, copilul cu dizabilități să fie uitat pentru 45 de minute în clasă, pentru că pur și simplu au uitat de el”.

Pentru ca educația incluzivă să cuprindă tot mai mulți copii cu nevoi speciale este nevoie de schimbarea atitudinii profesorilor, asistenților sociali, dar și a comunității în general, care, la moment, este reticentă, spune directoarea organizației „EveryChild” Moldova, Stela Grigoraș:

„Avem nevoie de profesori profesioniști care știu să lucreze cu copilul în mod individual, să-l trateze ca pe o personalitate, să-i poată evalua necesitățile, să-i poată crea un plan, uneori chiar foarte simplu, de susținere a copilului”.

Organizația „EveryChild” a facilitat în ultimii ani incluziunea socială și educațională

Lucia Gavriliță

a peste 400 de copii din școlile internat și auxiliare. Majoritatea au reușit să se reintegreze foarte bine, iar unii dintre ei chiar să devină cei mai buni din clasă, a precizat Stela Grigoraș.

Reprezentanta adjunctă a UNICEF Moldova, Sandie Blanchet este de părerea că toate școlile din Moldova trebuie să fie gata să școlarizeze orice copil, indiferent dacă acesta are sau nu o dizabilitate:

Sandie Blanchet (stânga),
Valentin Crudu, Stela Grigoraș

„Majoritatea copiilor au cerințe educative speciale, deoarece nimeni nu este excelent la toate materiile. Mai mult ca atât, cercetările arată că atunci când în clase învață și copii cu dizabilități, atunci toți copiii au rezultate mai bune la învățătură, deoarece ei devin mai atenți, mai răbdători și mai înțelegători”.

Prezent la o întâlnire cu jurnaliștii, săptămâna trecută, Valentin Crudu, șef de direcție la Ministerul Educației, a recunoscut că există încă multe bariere în ce privește incluziunea educațională a copiilor cu dizabilități, dar a precizat că deja peste 300 de instituții de învățământ din republică au clase unde învață copii cu nevoi speciale:

„Avem foarte mulți copii, părinții cărora astăzi nu pot merge la o slujbă. Și acești copii nu pot primi educația convenită, deoarece este la o întreținere derizorie, de 250-300 de lei. Din aceste considerente,

s-a luat decizia ca din 2012 în Republica Moldova se va extinde noua formulă de finanțare a sistemului educațional per elev. Educația nu va mai fi plătită pe școală, pe clasă, ci pentru fiecare elev, inclusiv pentru elevii cu nevoi speciale. Noua formulă de finanțare per elev va permite să acordăm școlilor în care vor învăța și copii cu dizabilități un suport financiar mai mare, deoarece și cheltuielile lor vor fi mai mari. În toate instituțiile de acest fel vor fi angajate cadre didactice de sprijin și vor fi organizate activități de recuperare. Vor fi necesare mijloace financiare și pentru modernizarea și adaptarea infrastructurii instituțiilor, astfel ca elevii cu nevoi speciale să se poată deplasa liber prin școală”.

Școlile de circumscripție care se formează în prezent vor fi adaptate la necesitățile copiilor cu dizabilități. Fiecare consiliu raional a planificat în bugetul pentru anul viitor sume de până la un milion de lei pentru dezvoltarea educației incluzive.

În iulie curent, Guvernul a aprobat un program de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020. Documentul își propune să ralieze sistemul de învățământ din R.Moldova la practica țărilor dezvoltate, unde copiii cu nevoi speciale învață de rând cu alți elevi în clase incluzive.

Potrivit unui studiu UNICEF, unul din cinci cetățeni ai Republicii Moldova consideră că micuții cu dizabilități ar trebui să fie plasați în instituții speciale. Mai puțin de jumătate din părinți (45, 8%) ar accepta ca propriii copii să se joace cu un copil cu dizabilitate, iar 41% din populație nu ar accepta integrarea în școlile de masă a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Totodată, numai un profesor din doi acceptă copiii cu dizabilități în școlile obișnuite, în timp ce fiecare al treilea elev respinge această idee.

În Republica Moldova sunt peste 17.000 copii cu dizabilități, dintre care în jur de 3500 au sub 7 ani. Și încă niște date relevante: țara în care trăim ocupă locul trei în Europa după rata instituționalizării, având 6900 copii plasați în internate și școli speciale. Aproape jumătate din toți copiii plasați în instituții speciale sunt considerați cu dizabilități. ■

Cheamă taxiul în limba română!

(JURNAL DE CHIȘINĂU , 04.11.2011)

CAMPANIE // „Dacă dispecerul nu-ți răspunde în română, poți depune o plângere la Inspectoratul principal de stat pentru supravegherea pieței, metrologie și protecție a consumatorilor și firma va achita o amendă între 100 și 180 de unități convenționale”

Marina LIȚA

Administrația publică locală susține că nu are pârghiile pentru a reglementa activitatea serviciilor de taxi, dar se lucrează în acest sens și s-ar putea ca din 2012 să fie rezolvate toate lacunele. Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, pe de altă parte, susține că aceste companii sunt în gestiunea primăriilor. Organizațiile pentru protecția consumatorului afirmă că aceste companii ar putea achita o amendă între 100 și 180 de unități convenționale, în cazul în care un pasager este nemulțumit de modul în care i s-a adresat angajatul.

„Pe moment, administrația publică locală nu are pârghii pentru a monitoriza activitatea firmelor de taxi din capitală. Sperăm ca din 2012 să putem înlătura toate lacunele, și nu doar de nivel lingvistic”, a declarat pentru JURNAL Adrian Boldurescu, șeful Direcției generale transport public și căi de comunicare din cadrul Primăriei Chișinău. „Sperăm ca din 2012 să avem aceste pârghii, pentru că, pe moment, companiile în cauză nu achită niciun ban în fondul primăriei”, susține Boldurescu.

Legislația prevede doar româna

Angajatul este de părerea că ar fi bine ca pasagerii să fie salutați în limba română. „Când apelez firmele de taxi, vorbesc doar în română”, susține Boldurescu.

În conformitate cu hotărârea Guvernului din 2006,

organizarea transporturilor în regim de taxi se efectuează de către autoritățile administrației publice locale – municipii și primării. Acest fapt a fost confirmat și de către Iulian Postică, șeful Direcției transport terestru din cadrul Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor. „Camera de Licențiere eliberează licența prin care pot activa firmele prestatoare de servicii, iar ulterior acestea sunt gestionate de administrațiile publice locale”, susține Postică.

Referindu-se la limba pe care ar trebui să o folosească, acesta a menționat că Legislația Republicii Moldova prevede că toate companiile de taxi trebuie să utilizeze limba de stat. „O legislație doar pentru firmele de taxi nu există. În mod normal, ar trebui să vorbească în limba română”, a specificat angajatul.

Postică afirmă că vorbește doar în limba română. „Fie că sunt la magazin, chem un taxi, fie în alte situații”, comunică Iulian Postică.

Nicio plângere de ordin lingvistic

În aceeași ordine de idei, la Inspectoratul principal de stat pentru supravegherea pieței, metrologie și protecție a consumatorilor ni s-a spus că pasagerii ar putea să depună plângeri pe adresa firmei, în cazul în care prestatorii de servicii de taxi nu li se adresează în limba de stat. „Companiile de taxi sunt agenți economici și trebuie să respecte legislația în vigoare, care specifică faptul că angajații lor ar trebui să se adreseze în limba de stat. Până acum, nu am avut nicio plângere din partea pasagerilor în acest sens. S-au plâns pentru că nu le-a fost eliberat bon de casă, pentru comportament neadecvat etc.”, a comunicat Sergiu Lelic, șeful Secției relații cu consumatorii și mass-media. În acest caz, prestatorul de servicii va achita o amendă între 100 și 180 de unități convenționale.

Întrebat în ce limbă vorbește cu operatorii de taxi, acesta a menționat că de cele mai dese ori în română. „Dar nu mă deranjează dacă mi se adresează în rusă”, susține Lelic.

Rusă, rusă-română, română

Dacă ne depărtăm de Chișinău, observăm că situația diferă de la o localitate la alta. În unele orașe, ca Bălți sau Cahul, clienții sunt salutați în limba rusă. „Vorbim și românește, dar mai des în rusă”, susține operatoarea unei firme din Cahul. „Angajații firmelor de taxi vorbesc în rusă. Pot să încerce și în română, dar accentul le dă de gol”, ne spune Maria Ciobanu, locuitoare din Bălți.

În Orhei, Căușeni și Nisporeni, limba română este folosită nu doar în discuțiile cu pasagerii, dar și în cadrul companiei. „Nu avem computere și scriem cu mâna toate adresele”, ne spune un dispecer al unei firme din Căușeni.

În Ungheni din cele două companii prestatoare de servicii de taxi, una răspunde în română, alta în rusă și română. „De patru ani lucrez și vorbesc și în română, și în rusă. Așa cum vrea clientul. Dar salut în rusă, pentru că e mai ușor pentru mine”, spune angajata unei companii locale.

Potrivit presei locale din Rezina, în acest oraș nu este o firmă specializată în prestarea serviciilor de taxi. „Cu toate acestea, taxiuri sunt multe. Oamenii iau numărul de telefon al taximetristului și, atunci când au nevoie, îl contactează direct pe el”.

Din experiența cititorilor

„Am sunat luni (31 octombrie – n.a.) la o firmă de taxi, care de obicei îmi răspunde în limba rusă, și am auzit: „Bună seara!”. După ce am făcut comanda, am fost sunat înapoi și am auzit la celălalt capăt al firului: „Din păcate, nu avem mașini libere. Ne pare foarte rău, chiar am căutat”. Am rămas surprins și nu puteam spune nimic”, relatează Grigore.

„Sincer să fiu, de câte ori am vorbit cu operatorul de la compania de taxi nu am avut niciodată disensiuni pe această temă. Cred că se exagerează puțin. Recunosc, salutul a fost în rusă, însă, realizând că nu sunt vorbitor de rusă, mi s-a răspuns amabil în limba română”, comunică Anton Lumi.

„Peștele de la cap se strică! Directorul trebuie să ceară de la angajați să vorbească în limba română. Puneți accent pe calitatea serviciilor prestate”, scrie Valdim Mocanu. ■

ONU despre tortură și sclavie

(ZIARUL DE GARDĂ, 10.11.2011)

Navi Pillay, Înaltul Comisar ONU pentru Drepturile Omului, a vizitat R. Moldova zilele trecute, fiind astfel primul Comisar de acest rang care ne-a vizitat în cei 20 de ani de la aderarea la Organizația Națiunilor Unite. După ce s-a întâlnit cu prim-ministrul, președintele în exercițiu, membri ai societății civile, colegi din agențiile ONU care activează în Moldova și mulți alții, după ce a vizitat mai multe instituții din Moldova, inclusiv Spitalul de Psihiatrie din Chișinău, după ce a vizitat închisoarea de la Tiraspol și administrația autoproclamată din Transnistria, după ce a discutat cu reprezentanții societății civile din Moldova, doamna comisar a făcut o declarație la final de misiune. Prezentăm mai jos declarația, cu mici prescurtări

.....
Alina RADU

Reforma justiției: așteptăm impactul

Salut strategia de reformă a sectorului justiției, care a fost aprobată în primă lec-tură de către Parlament. Sunt convinsă că o justiție mai bună și total independentă este esențială pentru protecția și promo-varea drepturilor omului în toate domeni-ile. De asemenea, salut revizuirea Planului Național în domeniul Drepturilor Omului pentru a integra recomandările EPU.

Solicit întreprinderea unor acțiuni spe-ciale pentru a întruni standardele interna-ționale în domeniul drepturilor omului prin identificarea indicatorilor, alocărilor de buget și a unui cadru de timp pentru implementarea cu succes a acestora. Co-munitatea internațională, în special ONU, este gata să ofere sprijin în acest proces și să susțină Guvernul în realizarea obiecti-velor sale, utilizând cele mai bune practici și lecții învățate din toată lumea. Vom aștepta un impact real în acest sens.

Dintre recomandările EPU, prioritate trebuie acordată consolidării indepen-denței justiției, precum și eficienței ad-ministrării justiției și organelor de drept. Organizația pe care o reprezint este gata să coopereze cu autoritățile publice re-levante pentru reformarea Centrului în corespundere cu Principiile de la Paris și pentru abilitarea acestuia de a funcționa eficient în calitate de Mecanism național de prevenire a torturii.

Deja vu: tortura, traficul de persoane, violența în familie

Impunitatea este o problemă pe care am abordat-o în legătură cu tortura. Tor-tura este o infracțiune gravă și nu poate fi tolerată în niciun caz. Orice funcționar de stat care comite acțiuni de tortură trebuie să fie pus sub urmărire penală și adus în fața justiției. În plus, victimele torturii au dreptul la despăgubiri, inclusiv la repara-rea prejudiciului cauzat.

Traficul ființelor umane, în special al femeilor și fetelor, rămâne o problemă majoră în Moldova, în ciuda eforturilor evidente ale Guvernului de a combate acest fenomen. Este clar că sunt necesare măsuri suplimentare pentru a aborda această nenorocire care distruge atât de multe vieți, inclusiv urmărirea penală a infractorilor, indiferent de faptul cine sunt și cât de puternici pot fi. În timp ce mă aflu aici, am lansat Comentariile Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului referitoare la Principiile și Directivele Re-comandate privind Drepturile Omului și Traficul de Ființe Umane, în cadrul unui eveniment organizat în comun cu Guver-nul și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). În discursul de des-

chidere am menționat că acest instrument amplu poate fi deosebit de important pentru ghidarea celor care lucrează pentru a preveni această formă modernă de sclavie. De asemenea, sunt de acord cu privire la necesitatea unor acțiuni ulterioare de reducere a violenței în familie – în special prin asigurarea faptului că poliția și asistenții sociali intervin mai des și mai rapid pentru a proteja victimele.

Cu dizabilități fizice, mintale și intelectuale, dar și cu drepturi

În timpul acestei vizite m-am ocupat în special de situația oamenilor ținuți în instituțiile psihiatrice. Am vizitat Spitalul de Psihiatrie din Chișinău și am vorbit cu câțiva pacienți de acolo, precum și cu personalul spitalului. Am fost deosebit de pătrunsă de accesul limitat al pacienților internați forțat la procesele ce ar putea să ducă la eliberarea acestora. Deși legea prevede revizuirea detenției la fiecare șase luni, se pare că pacienții nici nu au auzit de existența comisiei de revizuire. Un pacient a comentat cu amărăciune că «Sistemul este foarte bun la privarea de li-

bertate a oamenilor, însă este foarte dificil să fii eliberat (din spital n.r.)». De asemenea, sunt foarte îngrijorată de sistemul de privare completă a persoanelor cu dizabilități mintale și intelectuale de capacitatea lor legală.

Este clar că sunt necesare reforme ample pentru a asigura egalitatea și demnitatea oamenilor care suferă de dizabilități mintale și intelectuale. În general, persoanele cu dizabilități necesită, în măsura posibilităților, să fie integrate, nu separate, și este necesar ca mai degrabă să fie făcute eforturi intense pentru a ajuta oamenii să ducă o viață activă în comunitate, decât să fie încuiați în instituții. Aștept cu nerăbdare să se avanseze în definitivarea aranjamentelor de tutelă și în ceea ce privește procesul decizional asistat pentru persoanele cu astfel de dizabilități. De asemenea, recomand ca proiectul legii anti-discriminare să includă adăposturi convenabile pentru persoanele cu dizabilități.

Libertatea presei: amenințarea ZdG

Deși recunoaștem că au fost întreprinși pași importanți în reformele privind libertatea mass-media, am observat anumite evoluții alarmante în acest domeniu. Sunt foarte îngrijorată de sancționarea publicației săptămânală Ziarul de Gardă. Acest caz este în continuare subiectul unor proceduri judiciare. Simplul fapt de a amenința cu sancționarea are un efect tulburător și descurajator asupra mass-media independente. Astfel de măsuri sunt incompatibile cu societățile democratice bazate pe statul de drept.

Diversitate, discriminare și impunitate

Unele probleme identificate în procesul EPU, și care s-au aflat în centrul atenției vizitei mele, au vizat diferite forme de discriminare, problema traficului, precum

Chișinăulianca Vera Eșanu, una dintre cititoarele fidele ale ZdG, în timpul pichetării Procuraturii Generale de către redacțiile ZdG și Timpul, la 19 mai curent. Publicațiile au cerut investigarea operativă a cazului editării ziarelor clandestine, Ziarul de Chișinău și „Timpul Chișinăului”.

și cele ce țin de impunitate, tortură, egalitatea genurilor și tratamentul persoanelor cu dizabilități.

Aceste probleme sunt specifice nu doar Moldovei. Discriminarea există într-o formă sau alta în orice țară din lume. Însă oriunde ar exista și orice formă ar avea, discriminarea se află la baza multor probleme ale oamenilor și ale întregii societăți.

În timpul întrevederilor mele cu președintele în exercițiu, cu prim-ministrul, alți miniștri și înalți oficiali, am discutat o serie de probleme ce țin de discriminarea anumitor grupuri de oameni în Moldova și am abordat căi de combatere a acestui fenomen – în mare parte, prin punerea neîntârziată în aplicare a unei legi comprehensive, care să interzică discriminarea pe orice motiv. Mesajul meu pentru Guvern și pentru public este că diversitatea reprezintă una dintre cele mai importante valori. O democrație este cu atât mai puternică cu cât este în stare să-i protejeze mai bine pe cei mai vulnerabili. Această lege va elabora normele care vor asigura că toți oamenii se bucură de aceeași demnitate și același respect pentru drepturile lor fundamentale, norme care stau deja la baza Constituției R. Moldova.

Mi-am exprimat îngrijorarea față de atacurile asupra și stigmatizarea diferitor minorități religioase, în special a musulmanilor, evreilor, protestanților și martorilor lui Iehova, și față de alte probleme similare cu care se confruntă persoanele de origine africană. Am chemat Guvernul să dubleze eforturile de abordare a atitudinilor antisemite și antimusulmane și să asigure că membrii tuturor grupurilor religioase, rasiale și etnice sunt protejați mai bine pe termen scurt și lung. De asemenea, este foarte important de a continua protejarea drepturilor minorităților lingvistice într-o țară diversă și bogată din punct de

vedere lingvistic precum este Moldova și a grupurilor excluse sau stigmatizate, cum ar fi persoanele afectate de HIV și cele cu dizabilități.

Un alt grup care se confruntă cu discriminarea și are nevoie de protecție mai mare sunt romii. Apreciez eforturile actuale de îmbunătățire a politicilor în domeniul drepturilor romilor, însă regret faptul că aceștia continuă să fie excluși sistematic dintr-un șir de domenii, inclusiv din structurile de administrare, unde reprezentanții lor lipsesc cu desăvârșire. Chem Guvernul și agențiile ONU să reducă disparitatea în accesul romilor la asigurarea medicală, precum și la un șir de domenii de incluziune socială, precum angajarea în câmpul muncii și educația. De asemenea, consider că este nevoie de eforturi serioase pentru a îmbunătăți infrastructura în așezările rurale populate exclusiv de romi.

Mi-am exprimat îngrijorarea față de ostilitatea cu care se confruntă comunitatea lesbianelor, gaylor, bisexualilor și transsexualilor (LGBT), inclusiv din partea politicienilor și persoanelor publice. Nu înțeleg de ce a fost imposibilă garantarea dreptului la întrunirile pașnice pentru grupurile LGBT și nici interzicerea difuzării filmului despre drepturile minorităților sexuale la postul public de televiziune. Dacă publicul nu are acces la asemenea informații, atunci cum putem avea schimbări pozitive în atitudinea față de aceste grupuri? În cadrul întâlnirilor, am accentuat nivelul tot mai mare de consens în ce privește stoparea discriminării și violenței împotriva persoanelor și grupurilor LGBT, aceasta fiind una dintre prioritățile cele mai importante în domeniul egalității la nivel global.

Sistemul de educație poate și trebuie să joace un rol important în combaterea discriminării și în promovarea diversității. Însă legile bine elaborate și eficient implementate sunt de asemenea importante. Am menționat că, în practică, sistemul legal rămâne inert în soluționarea cazurilor de discriminare și de violență bazată pe intoleranță.

Multe dintre problemele privind discriminarea pe care le-am auzit afectează femeile și fetele. Femeile sunt sub-reprezentate în funcțiile de decizie și au un lucru mai prost decât bărbații. Am abordat cu înalții oficiali din guvern cazul unei femei condamnate la 20 de ani de detenție în urma unui avort la un termen avansat al sarcinii în pofida unor îngrijorări serioase privind discriminarea pe bază de gen în procesele de judecată. Ea deja și-a petrecut cinci ani în detenție. Salut angajamen-

tele la cel mai înalt nivel de a întreprinde acțiuni pentru a grația această persoană și altele care se află în aceeași situație.

Drepturile omului: regiunea transnistreană

În cadrul vizitei mele în Republica Moldova, am mers ieri în regiunea transnistreană, unde m-am întâlnit cu autoritățile de facto din această zonă. Am discutat o serie de probleme ce țin de drepturile omului. Acestea au inclus aspecte care au fost abordate în cadrul vizitelor anterioare ale experților independenți ONU — Raportorul special pentru tortură, Raportorul special pentru violența împotriva femeii și, mai recent, Raportorul special pentru libertatea religiei sau credinței.

Problemele discutate au inclus acțiunile ce urmează a fi întreprinse în urma concluziilor Raportorului special pentru tortură privind încălcarea normelor internaționale minime a condițiilor în locurile de detenție, precum și acuzațiile permanente de detenție arbitrară, tortură și tratament inuman în custodie. De asemenea, am discutat noile reguli îngrijorătoare în regiunea transnistreană de interdicere a oricărei comunicări publice a comunităților religioase în primii 10 ani de la înregistrarea lor oficială, precum și alte probleme abordate în timpul vizitei Raportorului special pentru libertatea religiei sau credinței din septembrie 2011. Am fost informată despre acțiunile întreprinse de autoritățile transnistrene în soluționarea problemei traficului de persoane, în special a femeilor și fetelor. De asemenea, am avut posibilitatea să vizitez un centru recent renovat pentru reabilitarea femeilor alcoolice.

Salut eliberarea dlui Ilie Cazac de către autoritățile transnistrene luni. M-am întâlnit cu deținutul Iurie Marcenco, care se află în atenția oficiului meu din cauza abuzului extrem a acestei persoane în arest. Am chemat autoritățile să-l elibereze din cauze umanitare, ca și pe o altă persoană, care se află în detenție pentru refuzul de a-și satisface serviciul militar din motive de conștiință. Am abordat și o serie de alte cazuri îngrijorătoare. Am salutat asigurările că aceste cazuri și altele vor fi reexamineate și că noi prevederi vor fi adoptate în domeniul serviciului alternativ pentru cei care refuză serviciul militar pe motive de conștiință.

Am reiterat opinia mea – exprimată în discursul inaugural al ultimei sesiuni a Consiliului pentru Drepturile Omului din 12 septembrie – că este nevoie de mai multă atenție pentru situația drepturilor omului în domeniul care, din diverse motive, sunt controlate

de autoritățile de facto. Aceasta înseamnă că nu trebuie să existe lacune în protecția drepturilor omului și că mandatul meu general, conform Rezoluției Adunării Generale ONU 48/141, constă în asigurarea protecției drepturilor omului pentru toți. Prin urmare, trebuie să am acces și să conlucrez cu toți acei care controlează un anumit teritoriu pentru a ajunge la oamenii care au nevoie, pentru că protecția drepturilor omului, în special ale persoanelor vulnerabile, este prioritatea mea.

Vreau să menționez că lucrul organizației mele în domeniul drepturilor omului cu autoritățile de facto nu semnifică recunoașterea acestora. Prezența mea la Tiraspol reiterează responsabilitatea, și obligațiunea, autorităților de facto de a respecta drepturile omului și necesitatea de a coopera cu toate instituțiile internaționale și regionale în domeniul drepturilor omului. Mi-am exprimat speranța că oficiul meu va putea să-și continue acțiunile prin acordarea unei atenții sporite drepturilor omului în Transnistria, în special prin asistența reprezentantului meu, Consilierul pentru drepturile omului pe lângă ONU-Moldova.

Concluzii: drepturile omului ca un lux

Am fost deosebit de impresionată de întâlnirea vibrantă cu societatea civilă din Moldova, inclusiv cu organizațiile guvernamentale din regiunea transnistreană. Reprezentanții ONG-urilor au vorbit despre frustrarea lor generată de faptul că în R. Moldova drepturile omului sunt privite drept un lux.

Salut spiritul pozitiv al întrunirilor mele, precum și angajamentul Guvernului de a reflecta serios asupra reformei în domeniul drepturilor omului. Cu toate acestea, am fost îngrijorată de mesajul unora, conform căruia unele grupuri trebuie să mai aștepte asigurarea drepturilor lor. Am explicat clar, accentuând că drepturile omului trebuie asigurate acum. Aștept ca Parlamentul și Guvernul să manifeste inițiativă și leadership în accentuarea valorii comune a diversității. Sper să aud despre eforturile reînnoite ale Guvernului și Parlamentului, precum și ale altor sectoare în ceea ce privește reafirmarea mesajului despre asigurarea drepturilor omului pentru toți. Aștept cu nerăbdare să aud despre schimbările pozitive care se vor produce aici în viitor, astfel încât să împărtășesc exemplul excelent al Moldovei cu lumea întreagă. ■

Două lumi diferite încearcă să conviețuiască sub același acoperiș

(UNGHIUL , 18.11.2011)

Întâlnirea cu beneficiarii centrului pentru persoanele fără adăpost care se află în incinta căminului fostei școli auxiliare Sculeni a avut loc grație administrației Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei. Unul din motivele care ne-a făcut să ne deplasăm aici, a fost faptul că deja de două săptămâni această instituție are un acoperiș comun și cu noul centru de asistență socială de plasament pentru copii. Deci, sub același acoperiș încearcă să conviețuiască două lumi diferite. Aceasta a generat multe discuții în societate.

.....
Tatiana CUIBARU

Oamenii fără adăpost au deja... un adăpost

Cel de-al doilea motiv de a veni încoace a fost și faptul că din fondurile Consiliului raional au fost alocate peste 450 mii de lei pentru crearea unor condiții decente beneficiarilor ambelor centre. Iată de ce am fost însoțiți și de Tatiana Struc, șeful Direcției Finanțe. Desigur, am fost întâmpinați ca niște oaspeți dragi. Am făcut o excursie prin camerele de locuit, am fost invitați să vedem și cazangeria unde sunt deja stocate 35 tone de cărbuni, spălătoria dotată cu două mașini de spălat, baia comună, dar și dușurile separate, bucătăria, camerele de odihnă unde cei fără adăpost și copiii pot citi un ziar sau viziona un film.

Dacă e să fim sinceri, cuvântul boschetar totdeauna îl asociem cu o persoană neglijată, de la care ade-

sea miroase a alcool, sau care ascunde de lume ochii și stă cu mâna întinsă acolo unde e aglomerație. Aici nu vei întâlni astfel de persoane: fiecare din cei 12 oameni era îmbrăcat curat, se bucură de o îngrijire bună, este odihnit și, cel mai important, sătul. Primul gând ce apare atunci când îi vezi, este cum au ajuns ei aici, de ce la o vârstă înaintată au rămas fără rude, copii și chiar fără casă? Istoriile lor sunt diferite, începând de la cazuri banale și terminând cu elemente inventate, în care ei singuri deja cred că au fost reale în trecut. Am reușit să discutăm cu unii dintre ei, mai ales că sunt foarte deschiși și îți pot depăna ușor din amintirile lor. Iată și una dintre ele: o bătrânică, care la prima vedere ar avea vreo 70 de ani, se află în centru din luna februarie. Ne spune că este din Romanovca, că a avut o căsuță, așa cum o numește chiar ea, dar a donat-o pentru ca în locul ei să fie ridicată o biserică. Nu a fost lăsată în drum, ci cazată în casa unei locuitoare din sat, dar în scurt timp a rămas și fără acest loc. Nu am încercat să punem la îndoială cuvintele dânzei, căci atunci când povestea se simțea durere în vocea ei, care venea din adâncul sufletului. Ba mai mult, o parte din talpa ambelor picioare i-a fost amputată, cică, ar fi adormit iarna cu ușa deschisă.... Cum i se pare la centru? Am auzit doar cuvinte de laudă în adresa celor care îi sunt ca rudele, fie și nu pe mult timp.

Discuția ne-a fost întreruptă de gălăgia din coridorul centrului, unde lucrătorii se străduiau să discute amabil cu un alt beneficiar, vestitul Grișa, care ne-a spus următoarele: „Totul e bine, numai că vreau să mă duc de aici. Vreau la fratele meu, care trăiește la nor-

dul republicii, sau poate în altă parte. Să dorm acolo unde am mai dormit: la Costuleni, la autogara din Ungheni, poate și la cea de la Bahmut...”. Chiar dacă aici e foarte bine, e cald și au parte de patru mese pe zi plus un supliment, nu au un lucru care pentru ei a fost cel mai important - libertatea. După cum ne-au explicat și asistenții sociali, pentru a lucra cu aceste persoane e nevoie de energie și nu pur și simplu răbdare, dar foarte multă răbdare. Pentru acești oameni nu este atât de simplu, căci după un mod de viață nu chiar exemplar, acum sunt nevoiți să trăiască conform unui program stabilit de cineva și să se încadreze în regulile de conviețuire în comun în acest centru.

Mai multe amănunte despre viața celor care locuiesc la centru le cunoaște directorul Elena Mămăligă. Dânsa ne-a spus că cel mai în vârstă beneficiar are 73 de ani, iar cel mai tânăr - 36. „Conform regulamentului, persoanele se pot afla aici o perioadă de la 6 până la 12 luni, iar capacitatea centrului este de până la 35 de persoane”, ne spune dânsa. Directorul mai zice că pentru cazarea în centru se reține 75% din pensia beneficiarului. „Nu le interzicem să iasă în comunitate, ei pot să se deplaseze și până la magazin, piața din localitate, pentru a-și procura strictul necesar”, ne explică interlocutoarea. Chiar dacă unii dintre ei au rude și copii, cei din urmă se fac a uita de existența lor. Unii dintre beneficiari însă sunt vizitați de rude, care de cele mai multe ori vin și cu cadouri - fie cu produse alimentare, fie cu o haină caldă pentru iarnă.

Între timp, cei implicați în rezolvarea problemelor acestor persoane, adică rudele, primarul și asistenții sociali, trebuie să îndeplinească cel mai greu lucru - să caute și să găsească o soluție pentru ca ei, acești oameni fără adăpost, să nu se întoarcă înapoi în stradă.

Este prematur să vorbim despre careva cazuri soluționate, căci fiecare dintre cei care la moment are un acoperiș oferit de stat, încă nu a depășit termenul limită de trai în centru.

Cu un etaj mai sus - beneficiarii altui centru: copiii

Scările din holul comun duc deja la etajul II. Aici în sala de festivități am avut ocazia să-i salutăm pe beneficiarii centrului de asistență socială de plasament pentru copii. Erau antrenați într-o activitate psiho-pedagogică organizată de către moderatorii de la EveryChild, Chișinău. Lilia Casian, noul manager al centrului, a reușit să ia cunoștință de toate dosarele beneficiarilor. Din cele relatate de dânsa, se preconiza ca aici să fie cazați 24 de copii, însă acum la centru sunt doar 18. Șase copii au rămas în orașul Ungheni, unde mai înainte se afla centrul și au fost plasați la un asistent profesionist, ei își continuă studiile la instituțiile de învățământ.

Soarta copiilor de la centru este diferită: fie că părinții au fost decăzuți din drepturi, fie că sunt orfani, dar unii din ei au frați, dar și familie, însă condițiile de viață sunt sub nivelul sărăciei. Și aici am fost conduși

prin toate odăile centrului, unde e cald, curat și cel mai important - a fost creată o atmosferă de familie. Interlocutoarea ne spune că pentru ei revenirea din vacanța de toamnă a fost una tensionată, căci urmau să facă cunoștință cu noii colegi, să se acomodeze cu căminul care pe o durată de un an le va fi ca o casă de familie. „Am avut și noi o temere în această privință, cum vor fi primiți, dacă vor reuși să se încadreze în noul colectiv, dacă copiii din familiile obișnuite nu îi vor trata diferit”, spune Lilia Casian.

Prima întâlnire cu noii colegi a reușit: au fost prezentați la careul solemn, apoi conduși de către asistenții sociali în clasele respective, unde deja le erau rezervate locuri în bănci. Acum sunt bucuroși că etapa de acomodare a trecut, ba chiar au reușit să-și facă și prieteni, să primească vizitatori și să-și viziteze colegii de clasă.

Și aici există un regulament care trebuie respectat. Copiii se vor afla în centru nu mai mult de un an, iar în cazuri excepționale - doi ani. Între timp, se vor căuta soluții: fie o familie adoptivă, fie un asistent profesionist, fie chiar întoarcerea în familia biologică. „Cât de bine nu le-ar fi în centru, totuși un copil trebuie să crească într-o familie cu părinți, frați, având drepturi și obligațiuni”, accentuează Casian.

Și dacă în primul caz, beneficiarii dispun de o mică parte din pensie, atunci acești copii nu au un ban de buzunar. Adică, atunci când vor dori să-și servească colegii de bancă sau prietenii cu ceva gustos, nu vor putea face acest lucru din simplul motiv: nu are un părinte care să-i dea bani de cheltuielă, cum se procedea într-o familie obișnuită. „Căutăm soluții și pentru această problemă, dar mai durează. Una din ele ar fi ca să-și câștige chiar ei singuri bani de buzunar, fiind antrenați în diferite activități extrașcolare”, spune directorul centrului.

Proiecte pentru viitorul apropiat și îndepărtat

După cum a menționat și Constantin Potlog, vice-director al Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei, una din incomodități care trebuie lichidată este intrarea comună în ambele centre. Și aceasta e o chestiune doar de timp, mai ales că în terța căminului este o intrare separată care duce în centrul de plasament pentru persoanele fără adăpost. „Suntem la început de cale, e greu, dar vom înlătura toate neajunsurile care încă mai sunt”, spune Potlog.

De altfel, administrația direcției preconizează dotarea centrului de asistență socială de plasament pentru copii cu 3-4 calculatoare, 2 televizoare, mobilier în sala de festivități. Este deja schițat și un proiect de modificare a construcției existente pentru a putea înălța un bloc alimentar separat, cu scopul ca cele două categorii de beneficiari să se poată alimenta separat și nu într-o singură ospătărie ca în prezent. Și pentru terenul din preajma centrelor au anumite idei: sădirea unei livezi, poate și crearea unei mici prisace...

„Nu trebuie să spunem multe, doar uitați-vă cât de bine este aici, ce liniște, cât de compact este totul - copiii se pot duce liber la liceul din localitate, au un teren de fotbal în preajmă. Ne-am dorit să facem totul pentru ca acești copii să se simtă bine, adică ca acasă”, a menționat Constantin Potlog.

În loc de încheiere

Pentru a le face viața mai ușoară și a le readuce un zâmbet pe față celor care au fost bătuți de soartă, oricine

își poate aduce aportul. Angajații ambelor centre spun că vor fi bucuroși de orice act de caritate. „Timpul se răcește, iar unii din beneficiari nu au haine călduroase, încălțăminte, de multe ori chiar noi le aducem câte ceva de acasă”, spune Elena Mămăligă. De altfel, un motiv pentru oamenii cu suflet mare, pentru a vizita aceste persoane care nu au un adăpost al lor și acești copii care au avut de suferit în mica lor viață, sunt sărbătorile de iarnă, căci niciodată nu este târziu să faci un bine, mai ales celor care au nevoie de sprijinul oamenilor din jur. ■

foto: Liviu Dumitru

O nouă-veche caracatiță: mafia „certificatelor de invalid”

(TIMPUL, 25.11.2011)

Important e să știi cât și cui să dai...

În timp ce unii moldoveni, sănătoși tun, primesc pensii generoase pe motiv că ar fi invalizi, alții, cu adevărat bolnavi, trebuie să facă zile întregi coadă la cabinetele medicilor, în speranța că nu li se va spune că sunt sănătoși. Astfel, sărăcia unora și lăcomia altora au generat un fenomen fraudulos - mafia certificatelor de invaliditate. Respectiv, dacă nu le acordă „atenția” cuvenită, medicii îi poartă pe drumuri și, în multe cazuri, se comportă de parcă ar fi înscăunați pe viață în comisiile pentru evaluarea vitalității. Sunt povești din care auzi cu zecile dacă discuți cu oamenii care stau pe holurile „comisiilor de invaliditate” - le auzi, cu condiția să nu spui că ești ziaristă.

Comisiile pentru invaliditate - adevărate pepiniere ale corupției

Mă aflu la Consiliul de Expertiză Medicală a Vitalității din sectorul Râșcani al capitalei. Era puțin trecut de amiază. Pe holul instituției nu era multă lume, doar un bărbat de vreo 67 de ani. Omul stătea așezat pe scaun, cu mâna dreaptă sprijinea un baston, iar în cealaltă ținea o pungă cu un teanc de acte. Avea fața foarte posomorâtă, din când în când mai tresărea la vederea unui doctor ori când cineva trăgea de ușa de la intrare, pe care trebuia s-o forțezi ca s-o poți deschide. Zgomotul mașinilor de afară îi acoperea oftatul lung și greoi. Aveam sentimentul că voia să fie discutat despre ceea ce îl aduce pe aici. A fost suficient să-l întreb cine-i la urmă, că și începu să-mi deruleze întreaga lui poveste de viață.

Omul venea de la Grătiești ca să-și reconfirme pentru al patrulea an gradul II de invaliditate. Cei 400 de

lei pe care îi primește nu îi ajung, „dar bine că n-am rămas la ei”, mi se plânge el. „Am și eu o pensie mizerabilă, că n-am avut un loc de lucru stabil - când pe ici, când pe acolo -, dar să umblu acum după toate certificatele, mai bine dă-le în mă-sa!... Știu că tot una nu m-or hrăni banii pe care mi i-o da nebunul ista de stat. Azi am venit să mi-o prelungească, că se termină anul. E nevoie de documente și de multă umblătură, ca prima dată”, îmi povestește el, adăugând că, în opinia sa, medicul-șef de care depinde soarta bolnavilor nu ar acorda grade de invaliditate conform legii, ci așa cum consideră el de cuviință. „Trăim într-un stat debil... Vii, stai aici și transpiri, da' el își bate joc de tine. Să-l fi văzut cum răcnea la mine, oooff. E trist, dar asta-i realitatea. Cere bani cu nemiluita și nu se sperie deloc. A plătit pentru postul ista și trebuie să și-l achite. Logic, nu-i așa?”, mă întrebă el cu o privire iscoditoare. Îmi zice că la el în localitate este o familie unde soțul și soția sunt invalizi de gradul II, dar nici măcar în cârjă nu merg. „E sora unui fost prim-ministru - Elena și bărbatul său, Ion. Au o cogeamite gospodărie, 600 de hectare de teren, combine nemțești..., una din aia costă 150 de mii de euro”, spune el. Trage două sudălmi, apoi iarăși se ia de doctor. „Dar aista, la câte au fost scrise în gazete despre el, cum a dat documente false la tineri sănătoși, demult trebuia dat afară. Da' ce, s-a schimbat ceva? Nu, el a fost instituit în funcția asta încă pe vremea comuniștilor. El, pur și simplu, își bate joc de noi. Eu i-am zis: băi, omule, ce te costă să-mi înregistrezi documentele astea? Vai, când a început să urle la mine...”, trăneste cu putere cârja, bolborosind cu dinții încleștați. „Eu cred că, dacă ești în funcția asta, trebuie să știi să comunici cu oamenii. Dar, pe de altă parte, ca să-ți permiți să-ți bați joc de lume în așa hal, trebuie să ai susținere de undeva de sus. Cine împarte parte-și face...”.

La un moment dat, schimbă nota, invocând o altă istorie. Râde, parcă forțat, apoi își pleacă ochii în jos, în semn de deznădejde. Avea un prieten care a venit pentru confirmarea invalidității în vederea prelungirii pensiei, e invalid de gradul II. Și-a pregătit toate documentele necesare pentru a trece reexaminarea medicală. Medicul i-a vorbit despre una, despre alta, bătând apăsător și jucându-se cu creionul deasupra certificatelor. Invalidul, însă, nu se dădea seama despre ce-i vorba, că el, săracul, a venit după dreptatea lui. La care doctorul, pierzându-și răbdarea, îl întreabă: da' mata crezi că noi degeaba stăm aici? Dacă vrei, pot să-ți plătesc un prânz, da' nimic mai mult, îi răspunde pacientul. „I-a cerut 500 de lei, că, cică, și el trebuie să mai hrănească pe cineva...”

...Eleonora este bolnavă din '97, suferă de epilepsie. După ce s-a îmbolnăvit, soțul a părăsit-o. A rămas cu patru copii, pe care trebuia să-i întrețină din cei 300 de lei pe care statul îi dădea pentru boală. La început, doctorii i-au dat gradul II, după care, peste un timp, i l-au schimbat cu al III-lea, considerând ca s-a însănătoșit între timp. Abia din 2011 au trecut-o din nou la gradul II. Numai ea știe cum s-a descurcat. „Mi-a fost foarte greu, spune într-un oftat femeia. Nu doresc nimănui așa necaz, nici dușmanilor mei. Dar ce să fac? Probabil, asta mi-a fost dat să trag”. Copiii i-au crescut și s-au împrăștiat prin lume, unii au plecat chiar prea departe și ea a rămas singură cu boala. Bine că asistenții n-au reușit să-i ia copiii când erau mai mici, ei fiind singura ei bucurie. De multe ori, copiii au fost martori la crizele ei și au învățat cum să-i acorde primul ajutor. Norocul i-a fost că doctorița de la ea, din Criuleni, i-a adunat toate actele pentru a avea azi o pensie de

825 de lei. Nu se plânge de nimic. „Mulțum Domnului pentru sănătatea pe care o am. Bine că nu-i mai rău...”, spune ea, optimistă. Într-o vreme, se angajase paznic la grădinița din satul vecin. A fost și fochist, desigur nu cu acte în regulă, ci la negru, deoarece, cu problemele ei, n-o angajează nimeni. Cu cei de la comisia de examinare nu are probleme. Medicii de la Spitalul din Codru i-au scris negru pe alb ce are și nu este nevoie de controale minuțioase, are trecere liberă în fața lor.

„Un doctor bun, aranjează orice”

În timp ce stăteam de vorbă cu pacientii, aud cum se deschide ușa doctorului cu pricina și văd ieșind doi tineri - unul de vreo 17 ani, iar celălalt cam de 30. „Ei, vezi cum faci. Dacă intervine ceva, să-mi spui”, se adresează specialistul unuia dintre cei doi. După ce acesta intră în cabinet, eu o zbughesc afară, după flăcăi. În plină stradă, mă apropiu de ei și îi întreb pe de-a dreptul cum mă pot înțelege cu președintele comisiei pentru un certificat de invaliditate, desigur - fals. Cel mai mare ezită un pic, apoi se dă mai spre mine și îmi zice, zâmbind în colțul gurii, că se poate aranja. „El îi doctor bun, dar important e cum îi chică „nastroenia”. Ce vreți?”. „Păi, am venit pentru o rudă, și...”. Nici nu apuc să termin vorba, că mi-o taie din nou cu un calificativ: „El îi tare bun doctor, dacă vă trebuie ceva de făcut, eu pot să grăiesc cu dânsul. Suntem prieteni buni. Orice, dacă vreți să treceți mai repede, dar și altceva... Numai că o să trebuiască să împingeți ceva...”. „Și cam cât mă costă afacerea asta, o mie, două?”. „Nu pot să vă spun acum, „smotrea” ce vreți, ce grupă? Nu știu, trebuie să grăiesc, că el tot se teme de asta”. Îmi dădu în schimb

numărul lui de telefon, ca să-mi spună mai târziu cât face tranzacția. La despărțire, îi mulțumesc cordial, iar în spate aud un „îi tare bun om...”.

„Invalizi” care fură statul

Sub protecția anonimatului, un „invalid de grupa a II-a” ne-a povestit cum s-a pricopsit cu acest grad pe viață. Omul nostru spune că afacerea a fost aranjată de un doctor neurolog, care l-a pus în posesia actelor necesare ce îi confirmă „handicapul”. Prin urmare, statul îi plătește lunar câte 2000 de lei, bani care, în mod normal, ar fi trebuit să ajungă la persoanele bolnave cu adevărat. Nu se jenează să motiveze cu: „De ce să nu profit, dacă am posibilitatea? Statul nostru, oricum, ne jefuiește pe alte căi”. În documentele medicale se atestă că omul este incapabil de muncă, în realitate, însă, deține un job bine plătit, cu un salariu de 6000 mii lei, la care se mai adaugă și plata pentru prestarea altor servicii, ceea ce îi ridică bugetul familial cu încă vreo 4000 mii de lei. Aici mai adăugăm și ajutorul social și, în total, ajungem la o sumă destul de frumoasă – circa 1000 de dolari. Cu acești bani, în R. Moldova poți trăi pe picior mare...

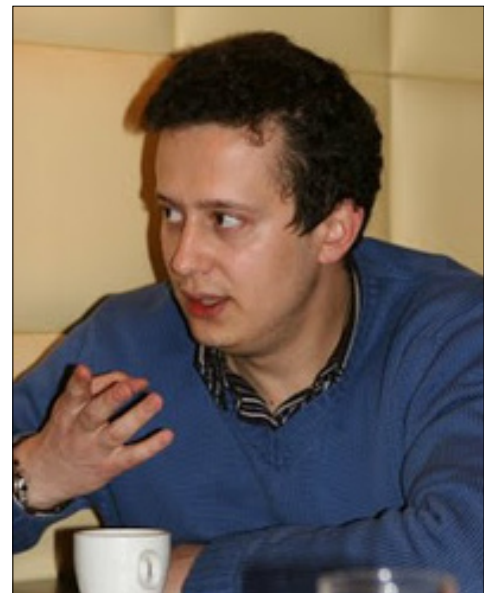
Cât timp statul este în căutarea unor soluții mai restrictive, în măsură să stopeze fenomenul în cauză, unii cetățeni nu se sfiesc să beneficieze din plin de indulgența și dărnicia lui. Alții, în schimb, își duc zilele așa cum pot - de azi pe mâine.

Potrivit viceministrului Muncii, Vadim Pistrinciuc (foto), sistemul asistenței sociale în Moldova este unul arhaic și necesită modificări urgente. Recent, a fost aprobată o strategie care vizează: deschiderea, în peri-

oada 2011-2012, a circa 40 de servicii familiale și comunitare pentru persoanele cu dizabilități, plasament profesional, modificarea legislației și schimbarea mecanismului de determinare a dizabilității. Prin aceasta se încearcă a se dovedi abilitatea de muncă a persoanei și nu dizabilitatea ei, susține viceministrul.

El recunoaște că printre persoanele bolnave care necesită grade de invaliditate se strecoară și din cele sănătoase. Asta - din motiv că mecanismul clasic de combatere a acestor cazuri este inefficient. Viceministrul mai spune că, începând cu 2012, va fi creat un sistem informațional prin care va fi urmărit în regim live oferirea gradelor de invaliditate.

Conform statisticilor, în R. Moldova există circa 175 mii de persoane cu grade de invaliditate. Aproximativ 70% din ele necesită reconfirmare. Revizuirea sunt cele de gradul II și III. Nu se reconfirmă invaliditatea doar la cei cu gradul I de dizabilitate - boli cronice sau cu traume pe viață. ■

„Nu suntem mai inapți decât alții”

(JURNAL DE CHIȘINĂU, 29.11.2011)

Și președintele american, Franklin Roosevelt, a fost într-un cărucior cu roțile

Angelina OLARU

„Nu avem dreptul nici să iubim? Ne este încălcat până și dreptul de a ne bucura de fericirea în cuplu. Cei mai dragi oameni ne reproșează faptul de a fi împreună, pentru că... suntem oameni cu dizabilități. Cel mai greu e să supraviețuiești de unul singur, când nu ai susținerea nimănui. De fapt, majoritatea celor în dificultate din RM se izolează și degradează în plan intelectual, deoarece sunt respinși de societate”, ne-a mărturisit artista Olga Cârnaț. De un an de zile, Olga a reînviat în căruțul ei cu roțile, pentru că și-a găsit jumătatea, care o iubește enorm și se sacrifică zilnic pentru ea.

Marea suferință pe care artista o înfruntă acum mai ușor este și fenomenul discriminării, cu care se confruntă oamenii cu dizabilități din RM. „Sute de proprietari de apartamente ne-au închis ușa în față atunci când ne căutam o locuință de închiriat. Doar pentru faptul că suntem oameni cu handicap fizic, în pofida faptului că avem cu ce să ne achităm chiria și facturile. Nu știu în ce țări, în afară RM, persoanele cu dizabilități îndură atâta discriminare și neînțelegere din partea semenilor”, se întreabă Olga.

Zbor deasupra suferințelor fizice

„Dacă ești o persoană cu dizabilități în RM, ușa peste tot îți este închisă. Suntem un cuplu care își dorește un trai în comun și întâmpină mari dificultăți, create atât de cei apropiați, cât și de oamenii pe care-i întâlnim zilnic. În transport, în stradă, la majoritatea instituțiilor publice nu ne putem deplasa, din cauza lipsei instalațiilor destinate celor în dificultate. Nici chiar de mâncare nu ne putem cumpăra fără probleme. Deși nu arăt rău uneori, machiată și cu un celular în mână, când ajung în fața unui mall, vine lumea și-mi dă de pomană. Nu avem nevoie de mila nimănui”, zice Olga. O dragoste ca a ei și a lui Radu e rară pe pământ. Sunt doi tineri excepționali care, în ciuda neputințelor fizice, ne dovedesc faptul că puterea spirituală a omului

le învinge pe toate. Olga – prin arta plastică, iar Radu – prin inteligența-i ascuțită și prin cuvânt.

De un an de zile își împart bucuriile împreună, dar mai ales, tristețile, într-o lume rece, respingătoare, care nu acceptă oamenii cu dizabilități, chiar dacă nu sunt mai inapți decât alții. Radu Lincă și-a lăsat părinții extraordinari și prietenii din orașul său natal, Oradea, și a acceptat condițiile dificile de viață la Chișinău, alături de femeia dragă. Spre uimirea tuturor, tinerii fac adevărate minuni. Ambii au studii superioare – Olga a absolvit Facultatea de Drept, iar Radu Facultatea de Psihologie. Pe Olga iubitorii de frumos din capitală au admirat-o recent, în cadrul unei expoziții personale, organizată la Sala cu Orgă. Mai mult, tablourile fetei sunt expuse la Guvernul și Președinția RM, pentru că emană multă lumină și dragoste de viață. Au fost admirate de mari personalități din mai multe țări europene, unele dintre care i le-au achiziționat. Sumele acumulate sunt investite de artistă în tratamente. Ambițiile Olgăi nu se opresc aici, ar vrea să facă o a doua facultate, cea de arte plastice. Și este îndemnată să-și urmeze visul.

Țintuită la pat de medicii din Dubăsari

„Deși Olga nu este o profesionistă în domeniu, are o creație sensibilă, de artă naivă, în biser, hârtie, carton etc., realizată cu multă sensibilitate și răbdare. M-a impresionat mult cum asociază culorile, formele, dar mai ales, cu cât suflet sunt făcute”, a spus Ana Simac, critic în studiul artelor. În prezent, Olga adună bani pentru un tratament costisitor în străinătate, deoarece maladia a progresat mult și nu mai are leac în RM. Oamenii cu dare de mână și acum sunt rugați s-o ajute pe Olga Cârnaț, care luptă să trăiască. Primul ei dans din viață - la Revelionul anului 1989 - i-a fost fatal.

După acea sărbătoare, o febră cumplită a ținut-o mult timp în pat. Părinții Olgăi Cârnaț au internat-o în spitalul din Dubăsari, unde i-a fost aplicat un tratament greșit, în urma căruia fata a fost traumatizată pe toată viața. După ce medicii îi infectaseră sângele, copila a fost internată într-un spital din Chișinău. După trei luni de noi tratamente, i-au pus diagnoza - artrită reumatică. Au urmat ani grei de suferință, când fata a fost țintuită la pat. Acum, la cei 36 de ani ai săi, Olguța

își duce cu demnitate povara, devenind un nume prezent la evenimentele culturale din RM. Voința ei de a se înălța deasupra durerii i-a dezlegat tainele poeziei, muzicii și picturii.

Oamenii cu dizabilități din RM, excluși de societate

Unul dintre marile șocuri pe care le-a avut în RM nu e atât atitudinea oribilă a oamenilor față de semenii cu dizabilități, cât faptul că intrarea în beciurile de la Milești costă mai mult decât la celebrul muzeu „Louvre” din Paris. Radu vorbește fluent engleza, italiana și spaniola. A avut ocazia să călătorească în Italia, Austria, Polonia și Ungaria. A absolvit al treilea liceu ca prestigiu din Oradea - „Onisifor Ghibu”. A avut o medie generală de nouă la examenele de bacalaureat, apoi a studiat la facultate. Capacitatea de a ajuta cealaltă persoană de lângă tine, de a fi altruist și de a-i dovedi intensitatea sentimentelor sunt cele mai importante lucruri pentru el. Este foarte optimist, pentru că și Franklin Roosevelt, spune el, a fost într-un cărucior cu roțile. Președintele american obișnuia să-și disimuleze problemele sănătății. După o criză de poliomielită în 1921, Roosevelt nu și-a mai regăsit niciodată posibilitatea de a-și utiliza ambele picioare. Trebuia să folosească un fotoliu rulant și cerea fotografiilor să nu-i dezvăluie secretele. „Am norocul să provin dintr-o familie care nu s-a rușinat de infirmitatea mea și, în concediile noastre anuale, am avut ocazia să văd și Roma, și Veneția, și Viena, și Budapesta. Am mers cu camera de luat vederi unde mi-am dorit, făcând abstracție de cârjele mele. Mergeam și la mare, și la discotecă. Contează foarte mult mentalitatea familiei. Părinții mei au făcut mereu tot posibilul și imposibilul de a-mi crea condiții excelente ca să pot trăi ca un om normal”, a spus Radu.

În pofida aspirațiilor europene ale RM, situația persoanelor cu dizabilități de la noi e cu mult mai grea decât cea din România, pornind de la mentalitatea omului de pe stradă, crede prietenul nostru. „Desigur, și România a trecut prin etapa discriminării acestora, în anii `90, dar lucrurile se schimbă nu atât grație autorităților, cât mentalității oamenilor. Cei care au acces la occidentali, încep să-și schimbe atitudinea față de semenii în dificultate. Majoritatea moldovenilor nu

ajung în Occident și poate de aceea au mari prejudecăți față de oamenii cu dizabilități. În opinia lor, aceste persoane ar trebui internate într-o instituție specializată. Adică, nu au ce căuta la un spectacol sau la un alt eveniment monden. Dacă nu se poate recupera, un astfel de om este exclus de societate. Marile noastre probleme în RM încep cu dotările instituțiilor publice”, susține Radu.

„Statul te condamnă la izolare”

Conform legislației UE, orice instituție publică poate fi deschisă, numai dacă are asigurate căile de acces pentru persoanele cu dizabilități. În RM, chiar dacă există instituții bine organizate, nu oferă căi de acces pentru această categorie de oameni. Există doar cazuri izolate. „Statul te condamnă la o izolare și la a nu avea posibilitatea să faci cele mai simple lucruri – să vezi un spectacol, un film sau să-ți ceri drepturile. Se vorbește mult în privința punerii în drepturi a persoanelor cu dizabilități care sunt naive și mai ușor de manipulat. Sună frumos – „avem obligații europene”, dar în realitate, nu se întâmplă nimic. Cred că de vină sunt și cei care suferă. Situația lor s-ar schimba dacă s-ar solidariza și ar declara autorităților foarte relaxate că nu mai tolerează o astfel de situație”, a menționat Radu.

Circa 180 000 de persoane cu dizabilități din RM luptă pentru existență și acceptare, dintre care peste 105 000 sunt din mediul rural. Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova (IDOM) derulează un proiect privind promovarea respectării drepturilor omului în rândul oamenilor cu dizabilități. „Sistemul nostru educațional are neajunsuri grave la capitolul instruirii persoanelor cu dizabilități. Angajarea lor la serviciu, dar și accesul la justiție sunt aspecte extrem de problematice. Vom merge chiar în instanța de judecată, pentru a restabili drepturile acestor oameni. Scopul nostru este crearea unui precedent în justiție și obligarea indirectă a instituțiilor statului, inclusiv a guvernului, privind schimbarea situației acestor persoane. În cazurile unor concedieri pe motiv de dizabilitate, dacă nu vor fi remediate în cadrul justiției naționale, vom ajunge până la CEDO”, a declarat Radu Bobeică, jurist în cadrul IDOM. ■

Studentii străini plătesc cele mai mari taxe de studii

Ajutați de colegi și profesori, discriminați în stradă. Studenții străini din Republica Moldova se plâng că sunt marginalizați

(ADEVĂRUL, 30.11.2011)

Tinerii spun că se confruntă zilnic cu situații când sunt tratați în batjocură din cauza faptului că reprezintă o anumită minoritate etnică sau religioasă. Tinerii se plâng că moldovenii îi văd doar în stereotipuri: că ar fi periculoși, fac gălăgie și au bani mulți.

Stela DĂNILĂ

E ușor să recunoști studenții străini pe străzile din Chișinău. Merg întotdeauna în grupuri, privesc curiosi în jur și vorbesc într-o altă limbă. Se spune că vin în Moldova pentru că studiile sunt mai ieftine decât în țara lor de origine. Afirmație respinsă însă de ei.

„Aici taxa de școlarizare e dublă. În Israel, un an la Medicină ajunge la 2.000 de dolari, însă procedura de admitere e foarte riguroasă. În plus, până la 21 de ani nu putem depune actele la această facultate”, ne explică Raja Jabe, student în anul doi la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (USMF).

Unii tineri ajung la Chișinău pentru că au prieteni aici, alții au aflat de țara noastră din internet. „Citeam postările online ale altor studenți străini, așa ne-am convins să încercăm această experiență frumoasă, însă umbrită, câteodată, de obrăznicile oamenilor din jur”, mai spune Raja din Israel.

„NE PERCEP NUMAI CU BUZUNARELE PLINE”

Saleh Yaacoubi (32 de ani) învață de patru ani în Moldova la două universități concomitent, face doctoratul în Biologie la Universitatea de Stat și Medicina generală la USMF. Anterior, a învățat în Canada, unde, spune el, i-a fost mai ușor să se acomodeze. „N-am obiecții față de profesori sau colegi. Dimpotrivă, ei se străduiesc să ne înțeleagă și să ne ajute. E mai greu în stradă, însă. Oamenii ne privesc diferit, nu încercă să ne cunoască și se conduc după stereotipuri greșite. Cred că avem buzunarele pline cu bani și că nu știm să ne comportăm în societate”, povestește tânărul.

Colegul său, Mohamad Knana (22 de ani), se plânge că de multe ori a fost înșelat de taximetriști sau atunci când a vrut să-și găsească o locuință. „În anunț era specificată suma de 300 de euro lunar, iar când am ajuns să batem palma pentru închirierea apartamentului proprietarul mi-a cerut 400 de euro. L-am întrebat de ce și mi-a zis că sunt arab, că noi fumăm narghilea și facem gălăgie”, își amintește viitorul stomatolog.

Și polițiștii se numără printre „dușmanii” studenților străini. „Aproape zilnic sunt oprit de agenți, care-mi cer actele la control. Dacă am uitat cartea verde acasă, e vai de mine”, spune Farhood Farahecd, venit din Libia.

În ciuda momentelor neplăcute, există și părți bune în țara noastră, despre care acești tineri vorbesc cu entuziasm. „Ne place să mergem la iarbă verde pe malurile lacurilor din Moldova și aveți niște bucate atât de gustoase”, povestesc într-un glas viitorii medici. „La anatomie putem încerca totul pe cadavre, avem șansa să vedem organele în realitate, ceea ce nu se practică la noi”, mai afirmă studenții străini de la Medicină.

De cealaltă parte, colegii lor moldoveni spun că îi respectă și că se străduiesc să-și ajute colegii veniți de departe. „Se întâmplă să îi ajutăm la traduceri, ne comportăm cu ei ca și cu restul. Cu toate acestea, ei aleg să-și petreacă timpul liber doar în grupul lor”, mărturișește Maxim, student la Stomatologie.

„PROBLEMELE LOR ȚIN DE TRADIȚIE”

Administrația universității susține că unele probleme țin de tradiția tinerilor, dar că nu are cum să-i sprijine atunci când nu apelează la ajutorul lor. „Ei resimt diferența dintre mediul, tradițiile și cultura în care au crescut și cele de aici. Noi îi încurajăm întotdeauna să participe la activități extracurriculare. Recent, la Miss USMF, am avut o câștigătoare din India”, a declarat Valeriu Chicu, prorector la USMF pe relații internaționale. „Problema e că nici noi nu știm uneori cu ce dificultăți se confruntă, mai ales că mulți preferă apartamentele private în locul căminelor. Au fost și cazuri când i-am scos din încurcături judiciare”, mai spune Valeriu Chicu.

MAJORITATEA, DIN ISRAEL

Conform statisticilor, la universitățile din Moldova, în 2011, au fost înmatriculați în jur de 1.400 de studenți. Circa 60 la sută vin din Israel și aproape un sfert din Ucraina. 8% sunt din Rusia, 6% - Turcia, 4% - Bulgaria, 3% - România. Alți 5% provin din Siria, India, Libia, SUA și Germania. ■

Buletinul electronic nediscriminare a fost elaborat cu suportul financiar al Înalțului Comisariat al Oficiului Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR) în cadrul proiectului “Să asistăm comunitățile împreună”. Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Națiunilor Unite.